

Mušľa pre mamu

ooo

Ďaleko nad vodou, ďaleko za miestom, kde sa vlnolam spája so sypkým pieskom, západ slnka stratil všetko svoje teplo a je len bledosťou na obzore.

„Je tu niečo, čo by som ti chcela povedať,“ odvetila do tmy. V jednej ruke držala šarkana a baterku, ktorá podľa neho nebola potrebná a v druhej Lawana, čo tiež nebolo potrebné.

Lawan v rukách zasa zvieral mušľu, ktorú chcel dať mame. Vedel by ich nazbierať pre ňu aj viac, keby ho tak pevne nedržala. Toleroval jej to len z lásky a na matkinu vetu uviaznutú vo vzduchu nereagoval.

Usadil sa na piesočnatú pláž a sledoval, ako šarkan stúpa k oblakom a jeho chvost veje vo vzduchu.

Mama mu často vravievala, že vedieť lietať je umenie pozostávajúce zo slobody a šikovnosti. A šikovnosť lietať spočíva v tom, že sa naučíte, ako vzlietnuť a zmiznúť. Páčila sa mu tá myšlienka, ktorú mama zrejme odkukala od nejakého autora na internete.

„Je tu vec, za ktorú budem navždy ďakovať tvojmu otcovi, že ťa naučil.“

„Čože?“ Nebola to otázka, ale skôr zastonanie. Nechcel sa zhovárať o otcovi a vôbec si nemyslel, že jeho otec urobil v živote niečo správne a už tobôž nie, že ich niečo naučil.

„Som rada, že ťa naučil lietať.“

„Je mi to jedno. Aj tak neznášam lietanie,“ odvrkol a otočil sa matke chrbtom.

„Nemôže ti to byť jedno. Ja som sa napríklad nikdy nenaučila lietať.“

„Prečo?“ Tentoraz bol jeho záujem skutočný.

„Pretože som sa nikdy nevzdala vecí, ktoré ma ťažili a tým som nebola slobodná.“

Boli to posledné slová, ktoré mu povedala. Alebo to boli posledné slová, na ktoré si pamätal? Je možné, že povedala niečo viac? Nemal sa však na to koho spýtať.

ooo

Ľudia v jej okolí často zvykli vraviť, že majú strach robiť spontánne rozhodnutia. Deana bola opačným prípadom. Mala strach nerobiť ich a tvrdila, že dlhodobá absencia neplánovaných nápadov by jej pravdepodobne spôsobila depresiu. Možno aj preto sa v náhlejšej a zdravujúcej túžbe odísť z Ameriky rozhodla presťahovať do Thajska.

Aj napriek únave sa na nový život za hranicami zámoria tešila. Nevedela sa dočkať, kedy opustí New York, mesto, ktoré sa za pätnásť rokov nikdy neprispôbilo jej spôsobu života. Alebo to bola Deana, ktorá sa neprispôbila New Yorku?

Sťahovala sa do dediny na severe Thajska. Spočiatku ju mrzelo, že Irán nie je na zozname krajín Mierových zborov, ale neskôr ju smútok prešiel. Uvedomila si, že bola až príliš dlho preč a Irán už nebol jej skutočným domovom. *Prečo sa teda vracat' a ničit' ten krásny obraz, ktorý o mne majú moji príbuzní?*

To však nemenilo nič na tom, že rodina jej chýbala. Pravidelne písala listy svojmu bratrancovi a v jednom z nich zdôraznila, že byť súčasťou Mierových zborov je pre ňu veľkou čťou. Tie nedostatky možností, ktoré zo sebou toto poslanie nieslo radšej zamlčala.

Po krátkom kurze a vybavení všetkých pre ňu otravných papierovačiek sa presťahovala do Thajska. Mala pocit, že v sotva dvojtisícovom mestečku vzdialeného iba dve hodiny od Chiang Mai žije sama. Jej skromný príbytok jej pripomínal ženu, ktorá čupí a niečo zdvíha zo zeme. Strecha zo slamy jej padala do očí a sukňa odhaľovala jej tenké nohy.

Bavila ju tá predstava, ktorá však nemenila nič na tom, že okrem malého stolíka a karimatky v dome nič iné nebolo. *Dokonca tu nebola ani klimatizácia!*

Pár dní jej trvalo, kým si dom zariadila podľa svojich predstáv. Postupným zabývaním prišla aj na najväčší nedostatok domu, ktorým bol záchod. Teda nie záchod, ale diera v zemi, ktorá mala plniť záchodovú funkciu. Zrazu zistila, že jej močový mechúr bol zrejme viac americký ako ona.

Hrnce, panvice, lyžice a podľa nej tú čudnú thajskú vec na varenie ryže kúpila na dedinskom trhu. Všetko okrem krajcu chleba.

„Vy nejete ryžu?“ pýtali sa jej domáci, keď ho od nich pýtala.

Zvrátila nos a zahanbene odvetila, že to je len jeden z jej osvojených amerických zvykov a ryže má doma dosť.

„Američanka?“ pohotovo reagovali.

Deana prikývla.

„New York?“ tipovali domáci.

Znova prikývla a hneď ju zaplavila hromada otázok. Väčšmi ich zaujímala jej minulosť a život v zámorí.

„Počas štúdií som bola opatrovatelkou v Iráne, neskôr zasa lekárkou a naposledy som viedla jeden výskum,“ vysvetľovala a predstavila si nočný New York, ktorý jej bude ešte okrem dcéry Charlotte chýbať.

Tešila sa, že z jej dcéry sa konečne stáva žena. Podarilo sa jej stať Američankou za menej ako rok.

Deana žila v Amerike spolu s ňou, no jej sa to za pätnásť rokov nepodarilo.

V Thajsku to bolo iné a ľahko si zvykla na tunajší život. S radosťou jedla ovocie rukami a vychutnávala si tú zvláštnu chuť konzumácie suchej ryže bez masla s ovocím. Špinavé ruky si utierala do ľacných bavlnených šiat, ktoré boli stvorené ako na zašpinenie.

Až v Thajsku si uvedomila, že zrejme to jej dodávalo ten divný pocit cudzinky v Amerike. „Nie sú to tvoji ľudia, pokiaľ sa s ľahkosťou nepodelíte o spoločné jedlo,“ hovorievala jej mama. A mala pravdu. Nikdy jej nebolo príjemné jesť s Američanmi za jedným stolom.

Ráno sa prebudila pod moskytiérou. Opatrne otvorila oči a tomu, čomu sa chcela vyhnúť zo všetkého najviac si ju predsa len počkalo. Opäť musela čeliť novému druhu obrovskej jašterice, ktorú doteraz u nej v spálni ešte nevidela.

V prvú noc jednu zabila a jej pozostatky boli stále na stene. Párkrát sa ich snažila zmyť, ale neúspešne. Vyskúšala aj zvláštny rituálny spôsob, ktorý jej neskôr pripomínal pokánie. Preto sa radšej rozhodla uzavrieť prímerie s pozostalými mŕtvej jašterice.

Domáci jej často hovorili o démonoch a zlých duchov. Napadlo jej, že možno má aj jej dom duchov, ktorí ju navštevujú v nekonečnom rade odpudzujúcich jašteríc.

Svoj deň začínala raňajkami a občas cez okno sledovala dážď. Jedla fialovú lepkavú ryžu s mangom a banánom. Na raňajky si vyhradila najviac času, pretože ešte vždy si po miske ryži dopriala aj sladké ovocie. Nie, že by bola hladná, ale pre potešenie z jedla.

Bola fascinovaná zvláštnymi a zmyselnými plodmi krajiny. Takmer v každom jej obľúbenom ovocí sa nachádzala tenká šupka, ktorá oddeľovala sladkú chuť od horkastej.

A po raňajkách trávila všetok čas v škole. Na klinike sa ako lekárka necítila úplnou súčasťou diania, a preto v posledných týždňoch učila deti anglické slovíčka a ľahké frázy. Občas im hovorila o Charlotte a o nočnom New Yorku. Všetky deti ju dychtivo počúvali a verila, že je im dobrou učiteľkou.

Verila si, až dokým si nezačala pozornejšie všímať jedného chlapca. Nedokázala ho začleniť medzi ostatné deti, takmer sa s ňou nerozprával a neustále sa zdržiaval pri stene. Mal malé oči a ospalý výraz. Smial sa len občas a neustále kreslil rovnaké obrázky mora. A najčudnejšie jej prišlo to, že si bral veci ostatných bez toho, aby ich vrátil späť.

Vznášal sa okolo neho mráčik pochybností a nevysvetliteľných zvrátov, ktoré jej nedali pokoja. Zdalo sa jej, že čokoľvek, čo skrýva, je pre neho zahanbujúce. Od jeho strýka sa dozvedela, že do dediny sa prisťahoval iba pár týždňov pred ňou spolu s otcom. V tej chvíli si uvedomila, že Lawan nemá matku.

Už dlhšie bojovala s myšlienkou, že sa s ním porozpráva. Podišla k nemu a pokúsila sa mu pozrieť do očí.

V Thajsku mali ľudia pravidlá na všetko. Pravidlá o bavení sa s cudzincami, pravidlá o dotykoch, o starších a mladších ľuďoch. Nesnažila sa ich ani zapamätať si a rovno sa na ne vykašľala hneď po príchode.

Pozrela sa Lawanovi do očí a stiahla ho k sebe do náručia mysliac si, že musí hladovať po náklonnosti.

Hladila ho po chrbte, aby mu dala najavo, že všetko bude v poriadku. Cítila ako sa jeho pulz zrýchlil a až po chvíli sa jeho telo uvoľnilo z napätia.

Vrúcne jej dýchal na krk a pripomínal jej bezmocné bábätko, keď po chvíli objatia zacítila jeho malú ruku na svojom prsníku. Rýchlo sa odtiahla a okamžite ju pohltili zlé myšlienky. *Naozaj sa ma to dieťa úmyselne dotýkalo prsníka?*

Je to zlo v mojom srdci, čo spôsobilo, že som ublížila krehkému chlapcovi, ktorý túžil po chvíľke materinskej náklonnosti? Alebo len konal z nejakej predpubertálnej zvedavosti?

Bola zmätená a obhajovala sa sama pred sebou, že neurobila nič zlé, keď Lawana objala.

Aj keď, nakoniec sa jej zdalo, že bola vinná zrovna v tom momente, keď sa od neho odtiahla a on vzhladal ako hladné dieťa, ktorému práve vytiahli lyžičku z úst. *Objíma sa niekedy Lawan so svojím otcom?*

Pri večeri si pustila svoje obľúbené piesne, ktoré jej pripomínali, že aj keď je človek krásny a svetom milovaný, pretrpieť si všetky svetské strasti musí sám.

Premýšľala, čo by povedala Charlotte, keby spolu telefonovali. Študovala psychológiu, a zrejme by hľadala radu o Lawanovi. Myšlienka na neho ju tak veľmi pohltila, že poslala Charlotte štyri drahé textové správy venované len malému chlapcovi.

„Asi som znela veľmi zúfalo,“ povedala pre seba, keď ju o tretej v noci prebudilo zvonenie jej rozbitého telefónu. *Charlotte zrejme pozabudla na jedenást' hodinový posun.* V zhone po telefón zabudla na moskytiéru a zamotala sa do nej. Jašterica na ňu vyplazila svoj dlhý jazyk.

„Obluda,“ šepľala Deana a priložila si telefón k uchu.

„Mama? Čo sa stalo?“ spýtala sa Charlotte.

„Vlastne už nič. Bolo mi len trochu nevoľno. Mala som ťažký deň, nechcem ťa tým zaťažovať.“

„Nie, to je v poriadku,“ povedala znepokojene. „Ako sa vlastne máš mama?“

Deane odľahlo, že sa jej dcéra rozhodla otvoriť dvere ich spoločnému rozhovoru a rozrozprávala sa o horúcom počasí a božskom ovocí.

Charlotte sa zasa rozhovorila o škole. Používala slová, ktorým Deana po rokoch strávených v zámorí síce rozumela, ale nikdy ich dostatočne neoceníla. Po chvíli ju prestala počúvať a netrpezlivo čakala na vhodnú príležitosť, aby jej mohla povedať o Lawanovi. Verila, že dcéra bude mať dostatok odpovedí na jej otázky.

„Jedno z detí v škole ma chytilo za prsník. V škole sa s nikým nebaví a pred pár mesiacmi prišiel o matku. Je to normálne?“ vychrľila.

Z druhej strany telefónu bolo počuť len mladý smiech. „Je to len inštinkt. Zrejme mu chýba mama,“ povedala pobavene Charlotte.

Deana prikývla, ale nesúhlasila. *Musím sa s ním pohovárať.*

Rozprávali sa o ňom ďalšiu hodinu, ako by sa možno rozprávali v nejakej kaviarni v New Yorku.

Neskôr si Deana uvedomila, že Lawan bol jediná téma, o ktorej hovorili ako dve dospelé ženy bez trpkkej histórie alebo akejkoľvek cudziny, ktorá sa medzi ňou a jej dcérou vytvorila. *Aký zázrak, pomyslí si. Aká vzdialenosť môže vzniknúť medzi matkou a dcérou, ktoré kedysi zdieľali telo.*

„Myslím, že je len psychicky vyčerpaný. Bolo toho na neho veľa a všetko, čo sa udialo v posledných mesiacoch formuje jeho osobnosť. Ak chceš, môžem ti poslať nejaké knihy na preštudovanie,“ navrhla jej.

„Som rada, že si zavolała,“ rozlúčila sa s dcérou a uložila sa do postele s myšlienkami na Lawana.

Nasledujúci týždeň sa Lawan v škole neukázal tri dni, čo Deanu utvrdilo v tom, že by sa s ním mala porozprávať. Pravat, jeho strýko, ju varoval, ale nezastavil ju, preto sa rozhodla, že bude počúvať svoje srdce. A keď sa na štvrtý deň ukázal vo dverách malej triedy, vedela, že sa s ním musí rozprávať.

Odišla s ním do malej miestnosti, ktorá ani zďaleka nepripomínala školskú kanceláriu, ale svojím zjavom skôr ľudí odrádzala ako v nich vzbudzovala pocit bezpečia.

Usadili sa oproti sebe. „Čo keby sme sa ešte raz predstavili?“ navrhla.

„Som doktorka, ale aj učiteľka Vanillová. Môžeš si to zapamätať podľa toho akej farby je omietka tejto škaredej budovy, v ktorej sme,“ odvetila s úsmevom. „No moje krstné meno je o niečo jednoduchšie, môžeš mi hovoriť Deana. Ako ťa môžem volať ja? Stačí Lawan alebo máš nejakú obľúbenú prezývku?“

„Takže si to nemusím pamätať,“ zhodnotil.

„Čo si nemusíš pamätať?“

„Povedali ste, že vás môžem volať Deana, nemusím si pamätať Vanillová.“

Deana prikývla. „Nechaj ma hádať, dobre? Si jeden veľmi bystrý chlapec, však?“

Lawan sa rozhodol nereagovať a svoju pozornosť radšej upriamil na kanceláriu, ktorá bola plná zaujímavých hračiek a školských pomôcok.

„Koho je tá mušľa na parapete?“ spýtal sa.

„Moja.“

„Podáte mi ju prosím?“ povedal dospelým tónom.

„Ak mi za to niečo nakreslíš.“

Váhavo prikývol.

Deana po celý čas, čo chlapec kreslil na neho hľadela. Nakreslil more, mušľu a šarkana.

„Máš rád more?“

„Nie.“

„Skutočne? Myslela som si, že ho máš rád, keď ho kreslíš tak často.“

„Iba ma fascinuje. Nie je nič krajšie ako spôsob, akým more odmieta prestať bozkávať pobrežie aj napriek tomu, koľkokrát ho poslalo už preč. Nestalo sa vám to nikdy?“ spýtal sa jej.

Pokrútila hlavou. „Vieš čo sa zasa stalo mne? Môj normálny život sa zmenil na čudný. Stalo sa to aj tebe?“

Lawanovi mušľa vypadla z ruky a dopadla na studenú podlahu. Ruky si utrel do voľných nohavíc. Predtým, ako sa prísťahovali do Chiang Mai, Pravat ho vzal na nákupy. Celý život nosil mikiny, farebné tričká, šortky, sandále, no odkedy sem prišli, jeho jediným oblečeným boli voľné nohavice a biele tričko.

Natiahol ruku k mušli bez toho, aby sa inak pohol.

„Keď som sa pripravovala na stretnutie s tebou, telefonovala som s tvojím otcom,“ odvetila. „Viem, že tvoj otec nie je v poriadku. Dlho sme sa rozprávali a povedal mi, že keď ťa našli na pláži v tú noc, čo sa tvoja matka utopila, povedal si ľuďom, že ju uniesli.“

„To som nikdy nepovedal,“ odvetil. „Neviem, o čom hovorí.“

„Vieš, čo je to šok?“ spýtala sa a oprela sa o hranu stola.

Prikývol. „Je to ako keď počúchate balón o stenu a dotknete sa niekoho iného, jednoducho ho tým šokujete a ten človek je v šoku.“

„Tomu sa hovorí elektrický šok. To nie je ten šok, ktorý mám na mysli ja. Aj keď ten pocit môže byť veľmi podobný. Náhly, ostrý, desivý. Dáva to aspoň trochu zmysel?“

„Elektrický šok nie je desivý,“ odpovedal nevyrazne.

Prikývla. „To že som učiteľka neznamená, že viem všetko vysvetliť. Niekedy lepšie počúvam ako rozprávam. Čo keby som ja počúvala a ty by si rozprával?“

„To je to, o čo sa snažíte odkedy som tu, však?“

„Asi nemá zmysel to popierať, pretože si inteligentný na triky, ktoré som plánovala na teba použiť.“

„Som príliš inteligentný aj na komplimenty. Nemám ich rád.“

„Všimla som si, že deti, ktoré si komplimenty zaslúžia, tak ich nemajú radi.“

„Ja si ich nezaslúžim. To, že ste povedali, že som inteligentný nie je kompliment. Nie je to nič, čo som urobil, ale je to niečo, s čím som sa narodil. Mal som len šťastie a to sa mi nepáči.“

„Prečo nie?“

„Pretože nemám kvôli tomu žiadnych priateľov.“

„Tvoj otec mi povedal, že si mal vždy priateľov. Len odkedy ste sa sem prisťahovali ich nemáš.“

„Už nechcem priateľov.“

„Prečo nie?“

„Nemám rád, keď mi ľudia kladú otázky.“

„Ako ja?“

Pokrčil plecami.

„Bez urážky, ale mojou úlohou je klásť otázky.“

Zo šuplíku vytiahla zelený blok a z neho pokrčený papier. „Toto je papier s menom dieťaťa, ak mi ho pošlú, znamená to, že sa toho dieťaťa musím pýtať aj otravné otázky, inak mi nepošlú výplatu. Asi si myslíš, že naše stretnutie súvisí s tebou, ale v skutočnosti súvisí s mojou dcérou, ktorá študuje v Amerike psychológiu. Musím jej posilať peniaze na školné. A dôvody, prečo chcu, aby som sa pýtala otravné otázky teba sú...“

„Vymýšľate si.“

„Takže si myslíš, že som klamárka?“

„Áno.“

„V poriadku, ale predsa sa len pozriem na to, čo napísali do tvojho papiera.“ Nasadila si na oči okuliare a pustila sa do čítania nahlas. „Vzdor, stagnácia, klamanie, záškoláctvo, kradnutie.“

„Čo to znamená?“ prerušil ju.

„Ktoré?“ Zahľadela sa na neho.

„To posledné.“

„Kradnutie, alebo inak povedané aj krádež.“

„Nikdy som o tom nepočul.“

„Ty nevieš, že si bol obvinený z krádeže?“

„Nie, to slovo som ešte nepočul.“

„Nemyslíš si, že kradnúť je zlé? Som si istá, že tvoji rodičia ťa neučili kradnúť.“

„Únos je ako krádež?“

Deana okuliare vložila späť do púzdra a usadila sa do kresla. „Keď si ľuďom povedal, že tvoju mamu uniesli, mal si na mysli, že ti ju ukradli, však? Pretože smrť nám kradne ľudí, ktorých milujeme.“

„Nič také som nepovedal. Môj otec si vymýšľal. A moja mama bola príliš opatrná a plná zvláštnych obáv.“

Deana prikývla a papier zaplnila nečitateľným písmom. Rozhodla sa poradiť so Charlotte.

Lawanovi sa zdalo, že Deana už mala všetko, čo potrebovala. Ani on už nemal potrebu jej nič hovoriť. Aj tak si myslel, že sa s ňou rozprával viac ako chcel.

S úsmevom ho vyprevadila k dverám. Nasledoval ju s rukami prekríženými za chrbtom, aby si nevšimla, že odchádza aj s mušľou zastrčenou v zadnej časti pásu.

Jeho mama sa často prechádzala po pláži pri západe slnka a zbierala mušle. *Bola plná obáv.* Až na tú poslednú noc, keď spoločne púšťali šarkana o niečo dlhšie a nevrátili sa domov skôr, ako vystúpili na nebo prvé hviezdy.

Nepotrebovali svetlo, aby si boli istí, že stoja na klzkých skalách. Matkino zovretie mu skoro rozdrvilo prsty a keď jej mušľa, ktorú pre ňu v ten večer našiel spadla, takmer nehučne dopadla do piesku.

Jeho matka, ako vyšetovanie ukázalo, sa pošmykla, spadla a utopila sa. Telo sa nikdy nenašlo.

Lawan bol nájdený v bezvedomí na brehu. *Čo sa stalo s mušľou?* Nepamätal si. Všetko bolo preč a spomenul si na to až teraz, keď zvieral hranatú mušľu v rukách. *Čo ak mamu uniesli vlny? Mama vzlietla, zmizla a nevrátila sa, pretože bola plná obáv na to, aby vzlietla.*

Po ceste zo školy zastala pri Lawanovej záhrade. Vo vrecku nohavíc zacítila mušľu, ktorú jej prišiel vrátiť Lawanov strýko, keď zistil, že ju pri odchode ukradol.

„Ďakujem za ochotu, ale skúšali sme naozaj všetko. Sami ste sa presvedčili, že Lawan je raz darmo taký,“ povedal a odišiel.

Hodnú chvíľu chlapca v záhrade sledovala. Sedel na zemi a zbieral popadané listy zo stromu.

Premýšľala, kde sa práve teraz nachádzal jeho otec so strýkom. *Ako som si len mohla myslieť o ňom niečo tak strašné? On potrebuje iba matkinu lásku.* Podišla k nemu a znova ho objala.

„Ak sa aj oceán dokáže sám upokojiť, dokážeš to aj ty,“ odvetila s úsmevom a vložila mu do rúk mušľu.

„Mama sa stala Sirénou a vždy, keď chcem počuť jej vzdialený hlas, priložím ucho k perám mušle,“ odpovedal jej a behom sa vrátil späť do záhrady.